

III

(Förberedande akter)

REGIONKOMMITTÉN

114:E PLENARSESSIONEN DEN 12–14 OKTOBER 2015

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Beslutsprocessen för genetiskt modifierade livsmedel och foder

(2015/C 423/13)

Föredragande:	Mark WEINMEISTER (DE-EPP), statssekreterare med ansvar för EU-frågor i delstaten Hessen
Referensdokument:	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1829/2003 vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda användning av genetiskt modifierade livsmedel och foder inom sina territorier – COM(2015) 177 final Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om översynen av beslutsprocessen för genetiskt modifierade organismer – COM(2015) 176 final

I. POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Kommittén välkomnar principiellt avsikten bakom kommissionens förslag, nämligen att öka regionernas medbestämmanderätt och utvidga deras valfrihet.
2. I detta särskilda fall ställer vi oss dock mycket kritiska till åtgärdens ändamålsenlighet.
3. ReK framhåller skepsisen och den bristande acceptansen bland stora delar av befolkningen när det gäller genetiskt modifierade organismer. Denna skepsis och bristande acceptans bör beaktas bl.a. genom ett öppnare förfarande för godkännande av genetiskt modifierade livsmedel och foder.
4. Vi upprepar att det behövs tydliga bestämmelser om märkning, så att konsumenterna kan fatta välgrundade beslut. Öppenhet i fråga om märkningen innebär också att användning av genetiskt modifierat foder vid produktion av livsmedel av animaliskt ursprung måste anges på ett begripligt sätt.
5. Regionkommittén hänvisar i detta sammanhang till sitt yttrande om "Medlemsstaternas fria rätt att fatta beslut om odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier" (CdR 338/2010 fin) (88:e plenarsessionen den 27 och 28 januari 2011) samt resolutionen om prioriteringarna inför Europeiska kommissionens arbetsprogram 2016 (113:e plenarsessionen den 9 juli 2015).

Förfarande för godkännande av genetiskt modifierade livsmedel och foder

6. Europeiska unionen har ett omfattande regelverk för godkännande, spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer (GMO) och genetiskt modifierade livsmedel och foder, som bygger på direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG, förordning (EG) nr 1829/2003 av den 22 september 2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder samt förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG.
7. Enligt det föreslagna regelverket ska inga genetiskt modifierade organismer eller genetiskt modifierade livsmedel eller foder få släppas ut på marknaden utan ett godkännande som beviljats i förväg i enlighet med det regelverket.
8. När det gäller genetiskt modifierade livsmedel och foder omfattar godkännandeförfarandet en slutlig vetenskaplig bedömning av ansökningshandlingarna av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa).
9. Efter att ha mottagit Efsas yttrande lägger kommissionen fram ett utkast till beslut om godkännande eller avslag för medlemsstaterna i ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder till omröstning.
10. Om omröstningsresultatet inte är entydigt i vare sig ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder eller omprövningskommittén är kommissionen i enlighet med GMO-regelverket och stadgan om de grundläggande rättigheterna skyldig att fatta beslut om en ansökan om godkännande.

Översyn av förfarandet för godkännande av genetiskt modifierade livsmedel och foder

11. Kommissionen meddelade i sitt arbetsprogram för 2015 att den skulle se över förfarandet för godkännande av genetiskt modifierade organismer, för att ta hänsyn till allmänhetens och medlemsstaternas oro avseende kommissionens nuvarande lagfästa skyldighet att godkänna sådana organismer även om ingen kvalificerad majoritet av medlemsstaterna stöder ett godkännande.
12. Kommittén uttrycker förvåning över att den aviserade översynen nu endast har lett till ett förslag om användningen av genetiskt modifierade livsmedel och foder, men inte till en genomgripande ändring av godkännandeförfarandet, såsom utlovats.
13. ReK hänvisar till de enskilda medlemsstaternas röstningsbeteende i samband med det nuvarande förfarandet för godkännande av genetiskt modifierade livsmedel och foder i enlighet med förordning (EG) nr 1829/2003.
14. Vi beklagar att dessa omröstningar på området för genetiskt modifierade livsmedel och foder i ständiga kommittén och omprövningskommittén regelbundet inte ger någon kvalificerad majoritet för eller emot de berörda utkasterna till beslut.
15. Utöver farhågor som rör den vetenskapliga bedömningen utgör ofta farhågor beträffande andra aspekter som inte omfattas av Efsas riskbedömning en orsak till att en medlemsstat lägger ner sin röst eller röstar nej.
16. Enligt det nuvarande rättsläget måste kommissionen fatta ett beslut om ansökningar om godkännande.
17. ReK beklagar i synnerhet att kommissionen således i praktiken alltid beslutar utan medlemsstaternas stöd, samtidigt som kommissionen i regel beslutar att bevilja godkännandet om Efsas yttrande är positivt.
18. Vi ställer oss kritiska till att detta innebär att t.ex. samhällspolitiska farhågor som en eller flera medlemsstater framför inom ramen för godkännandeförfarandena i regel inte beaktas i beslutet om godkännande.

19. Mot denna bakgrund i frågasätts alltmer ett godkännande som enbart grundas på Efsas riskbedömning.

Förslag till förbättring av det nuvarande godkännandeförfarandet

20. Kommittén delar medlemsstaternas åsikt att det stora allmänintresset för godkännande eller icke-godkännande av genetiskt modifierade organismer gör att även t.ex. andra farhågor än rent vetenskapliga sådana måste kunna beaktas i beslutsprocessen.

21. ReK beklagar att detta för närvarande i praktiken inte är fallet, eftersom Efsas riskbedömning i det nuvarande förfarandet står i centrum för kommissionens beslutsfattande på grund av medlemsstaternas olika åsikter och därför otillräckliga majoritetsförhållanden.

22. Med förbehåll för en juridisk granskning och utan att det påverkar synpunkterna på det aktuella förslaget till förordning anser kommittén att kommissionen i framtiden i princip endast bör kunna fatta ett positivt beslut om godkännande om också åtminstone en kvalificerad majoritet i ständiga kommittén eller omprövningskommittén röstar ja.

23. På detta sätt kan medlemsstaternas bredare farhågor beaktas bättre och medlemsstaternas känsla för ansvar för hur de röstar kommer att öka.

24. Vi håller inte med kommissionen om att det gällande regelverket måste bevaras och att omröstningsreglerna inte kan ändras bara för att de gäller även för andra politikområden.

25. Kommittén uppmanar därför kommissionen att undersöka om det är möjligt att ändra kraven för godkännande på riskhanteringsnivå när det gäller GMO på ett sätt som är förenligt med EU-rätten.

26. Liksom kommissionen förespråkar ReK ett enda riskbedömningssystem.

27. Vi efterlyser ett närmare samarbete mellan kommissionen och de nationella och regionala myndigheterna med ansvar för GMO-odling.

28. Detta skulle kunna öka medlemsstaternas acceptans för riskbedömningen och även förbättra bedömningens kvalitet.

29. En förbättrad bedömning av miljöhänsyn när det gäller genmodifierade växter samt genmodifierade livsmedel och foder bör beaktas i godkännandeförfarandet.

30. Efsas strängare vägledning för miljöriskbedömning av genetiskt modifierade växter bör snarast föras in i bilagorna till direktiv 2001/18/EG om utsättning, så att den får en mer rättsligt bindande karaktär.

Bedömning av förslaget till förordning

31. Kommissionen tar i sitt meddelande COM(2015) 176 upp det även för kommissionen otillfredsställande genomförandet av godkännandeförfarandena och föreslår i betydande analogi med direktiv (EU) 2015/412 (undantag när det gäller GMO-odling) en motsvarande ändring av förordningen om genetiskt modifierade livsmedel och foder.

32. Kommissionens mål att i större utsträckning beakta medlemsstaternas enskilda farhågor skulle kunna uppnås bättre genom en mycket snabb översyn av miljöriskbedömningen inom ramen för godkännandeprocessen, såsom nyligen beslutades genom artikel 3 i direktiv (EU) 2015/412, än genom detta förslag till förordning.

33. Syftet med förslaget är inte att ändra den enhetliga säkerhetsnivå som har skapats genom en EU-omfattande riskbedömning utförd av Efsa. Om nya rön visar att ett genetiskt modifierat livsmedel eller foder skulle kunna medföra en allvarlig hälso- eller miljörisk innehåller EU:s regelverk redan bestämmelser som ger medlemsstaterna möjlighet att förbjuda produkten i fråga tills en ny granskning har gjorts på EU-nivå.

34. Medlemsstaterna ska ges rätt att på nationell nivå besluta om att begränsa eller förbjuda användningen i livsmedel och foder av genetiskt modifierade organismer som är godkända på EU-nivå (undantagsbestämmelser om användningen av GMO).
35. Medlemsstaterna måste emellertid se till att deras åtgärder är förenliga med EU-lagstiftningen, med beaktande av proportionalitetsprincipen och förbudet mot diskriminering mellan inhemska och utländska produkter, samt med EU:s internationella åtaganden inom WTO.
36. Utöver att vara förenliga med WTO:s bestämmelser på global nivå måste åtgärderna dessutom vara förenliga med principen om fri rörlighet för varor på den inre marknaden i enlighet med artikel 34 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), enligt vilken alla åtgärder som har samma verkan som kvantitativa restriktioner av den fria rörligheten för varor är förbjudna.
37. De medlemsstater som vill utnyttja möjligheten till förbud måste motivera sina åtgärder på basis av artikel 36 i EUF-fördraget och tvingande hänsyn till allmänintresset i enlighet med EU-domstolens rättspraxis. Medlemsstaterna motivering för ett förbud får inte heller stå i strid med Efsas bedömning av riskerna för människors och djurs hälsa och miljön.
38. Kommittén ställer sig kritisk till att möjligheten till ett förbud på grundval av den kunskap vi har i dag är förenad med oproportionerligt höga hinder som en medlemsstat måste övervinna innan den kan utnyttja denna möjlighet på nationell nivå och utfärda ett sådant förbud, vilket ger upphov till betänkligheter beträffande subsidiariteten och visar att proportionalitetsprinciperna uppenbart skulle överträdas genom detta förslag.
39. ReK beklagar i detta sammanhang att man inte tillhandahåller en förteckning med exempel på argument som skulle utgöra en rättssäker motivering för ett nationellt förbud i de enskilda medlemsstaterna. En sådan förteckning, som har visat sig vara till nytta för rättssäkerheten, återfinns t.ex. i direktiv (EU) 2015/412 om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier.
40. Vi beklagar i detta sammanhang uttryckligen att ingen konsekvensbedömning har bifogats förslaget.
41. Sammanfattningsvis kritiserar kommittén att kommissionens förslag visserligen ger medlemsstaterna möjlighet att begränsa eller förbjuda användningen i livsmedel och foder av genetiskt modifierade organismer som är godkända på EU-nivå, men inte anger hur de kan genomföra detta beslut på nationell nivå på ett rättssäkert sätt.
42. För närvarande är det därför mycket svårt att bedöma i vilken utsträckning möjligheten till förbud kommer att utnyttjas i praktiken, med tanke på de många villkor som måste iakttas.
43. Vi är kritiska till att det på grundval av den kunskap vi har i dag inte är möjligt att till en rimlig kostnad kontrollera ett nationellt användningsförbud mot bakgrund av den fria rörligheten för varor på den inre marknaden och de globala varuflödena samt det stora antalet aktörer i bearbetningskedjan inom den industriella livsmedels- och foderproduktionen.
44. Större hänsyn till medlemsstaternas farhågor genom en ändrad röstviktning inom kommittéerna är att föredra framför nationella förbud. Nationella förbud kan bara införas efter att man övervunnit höga hinder, och de kan dessutom knappast kontrolleras.
45. ReK ställer sig således inte bakom kommissionens slutsats som har lett till att detta förslag till förordning lagts fram.
46. Vi anser därför att förslaget till förordning bör förkastas.

Bryssel den 13 oktober 2015.

Markku MARKKULA
Europeiska regionkommitténs
ordförande